

Aksjologia ekonomii społecznej a aksjologia rynku finansowego

The Axiology of Social Economy and the Axiology of the Financial Market

Abstract

The aim of this paper is to examine the possible interactions between the values that form the foundations of social economy and the values belonging to the financial market. To organize the considerations made, the first part of the study introduces the very concept of social economy and the set of fundamental values for it. Then, attention is focused on the axiology of the financial market, as it is the set of unique values that forms the bond of statutory regulations adopted at the level of individual segments of the financial market. These analyses have prompted a search for a common area, a connector – values important for both examined areas, allowing for mutual osmosis and building relationships between social networks and financial networks, strengthening their mutual potential. The study used the dogmatic-legal method as well as the axiological-legal method.

SŁOWA KLUCZOWE: ekonomia społeczna, rynek finansowy, aksjologia, wartości

KEYWORDS: social economy, financial market, axiology, values

MAGDALENA MAŁECKA-ŁYSZCZEK – doktor habilitowany nauk prawnych, profesor Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, e-mail: maleckam@uek.krakow.pl, ORCID – 0000-0002-8361-5064.

I | Zagadnienia wprowadzające

Wzajemne relacje pomiędzy ekonomią społeczną a rynkiem finansowym mogą być wykazywane na rozmaitych płaszczyznach. Widoczne są chociażby odwołując się do pojęcia kapitału. Ekonomia społeczna oparta jest na kapitale społecznym^[1], z kolei rynek finansowy też odwołuje się do kapitału, tyle że do kapitału pieniężnego. Oczywiście, kapitał społeczny nierzadko wymaga wzmocnienia kapitałem pieniężnym. Rozwój kapitału społecznego uwarunkowany jest respektowaniem tak fundamentalnych wartości jak poszanowanie godności osoby ludzkiej, demokracja, partycypacja. To właśnie one umożliwiają dialog, rozwój lokalny, a w konsekwencji budowanie stabilnych struktur społeczeństwa obywatelskiego. Dlatego ekonomia społeczna wpływa na zwiększenie i umocnienie kapitału społecznego, a jednocześnie stopień rozwoju i siła tej niematerialnej formy kapitału (jego jakość) przekładają się na stan rozwoju ekonomii społecznej. Są to zatem zjawiska ze sobą powiązane.

Celem niniejszego artykułu jest zbadanie możliwych interakcji wartości stanowiących fundamenty ekonomii społecznej z wartościami przynależnymi rynkowi finansowemu. Zarówno bowiem ekonomia społeczna, jak i rynek finansowy posiadają właściwą sobie aksjologię. Pojawia się również kwestia możliwej do wskazania części wspólnej (rozumianej jako zbiór zawierający te wartości, które przynależą jednocześnie do obu badanych zbiorów). Z uwagi na narastające oddziaływania pomiędzy podmiotami ekonomii społecznej a podmiotami funkcjonującymi na rynku finansowym, zagadnienia niniejsze jawią się jako szczególnie istotne. Kwestie niniejsze nie były dotychczas przedmiotem badań na gruncie literatury przedmiotu, stąd

¹ Powiązanie koncepcji ekonomii społecznej z kapitałem społecznym widoczne jest zarówno na poziomie krajowym jak i międzynarodowym. Zgodnie z Krajowym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej – Uchwała nr 164 Rady Ministrów z dnia 12 sierpnia 2014 r. w sprawie przyjęcia programu pod nazwą „Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej” (M. P. z 2014 r. poz. 811 z późn. zm.) ekonomia społeczna jest kluczowym ogniwem w przywracaniu godności i podmiotowości osób wykluczonych, dzięki któremu mogą one współtworzyć kapitał społeczny, a nie tylko korzystać z jego zasobów. W literaturze międzynarodowej na te zjawiska uwagę zwracają m.in. Kean Birch, Geoff Whittam, „The Third Sector and the Regional Development of Social Capital” *Regional Studies*, nr 3 (2008): 437-450.

stanowią oryginalne ujęcie zagadnień doniosłych zarówno w swym aspekcie teoretycznym, jak i praktycznym.

2 | Aksjologia ekonomii społecznej

Koncepcja ekonomii społecznej stanowi obszar narastającego zainteresowania doktryny. Ponadto, w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 806) stanowi również przedmiot zainteresowania ustawodawcy. Zgodnie z definicją legalną, ekonomia społeczna ujmowana jest jako działalność podmiotów ekonomii społecznej na rzecz społeczności lokalnej w zakresie reintegracji społecznej i zawodowej, tworzenia miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz świadczenia usług społecznych, realizowana w formie działalności gospodarczej, działalności pożytku publicznego i innej działalności o charakterze odpłatnym[2]. Kluczowym dla zrozumienia niniejszej definicji normatywnej jest dookreślenie zakresu i form podmiotów ekonomii społecznej. Przynależą do nich m.in.: spółdzielnie socjalne, warsztaty terapii zajęciowej i zakłady aktywności zawodowej, jak i centra integracji społecznej i kluby integracji społecznej oraz spółdzielnie pracy, w tym spółdzielnie inwalidów czy też spółdzielnie niewidomych oraz spółdzielnie produkcji rolnej[3]. Po spełnieniu ustawowo określonych wymogów[4] niektóre spośród podmiotów ekonomii społecznej zyskują status przedsiębiorstwa społecznego[5].

Jednocześnie podkreślić należy, że ekonomia społeczna nie może być ujmowana jedynie na płaszczyźnie normatywnej. Takie podejście byłoby ze wszech miar nazbyt upraszczające i nieuzasadnione. Koncepcji ekonomii społecznej nie da się sprowadzić do sumy artykułów i ustępów, gdyż jest ona niezwykle silnie uwarunkowana aksjologicznie. Nie da się jej

2 Art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 806).

3 Szczegółowe omówienie poszczególnych form: *Ustawa o ekonomii społecznej. Komentarz*, red. Magdalena Małecka-Łyszczek, Radosław Mędrzycki (Warszawa: Wolters Kluwer, 2023), 43-74.

4 W szczególności art. 3- art. 20 ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 806).

5 Rory Ridley-Duff, Mike Bull, *Understanding Social Enterprise. Theory and Practice*, wyd. 3 (Los Angeles-London-New Delhi-Singapore-Washington DC-Melbourne: SAGE, 2019), 55-99.

również sprowadzić do prawideł czysto rynkowych[6]. Co więcej, to właśnie ekonomia społeczna postrzegana jest jako posiadająca potencjał, aby wpływać na inne działy/nurty ekonomii tak, by modelować je w kierunku jak najsilniejszego osadzenia aksjologicznego[7]. Dzieje się tak, gdyż podmioty przynależne do sektora ekonomii społecznej charakteryzuje naturalna umiejętność patrzenia nie tylko na siebie i swoje potrzeby, lecz szerzej w kontekście interesu społecznego, lokalnego, wspólnotowego. Uwarunkowane jest to właśnie oparciem się na szczególnych wartościach. W literaturze międzynarodowej w odniesieniu do ekonomii społecznej przywołuje się m.in. solidarność i spójność społeczną, odpowiedzialność i zaangażowanie, demokrację i partycypację, autonomię i niezależność, zaufanie[8], jak również zrównoważony rozwój[9]. Natomiast rodzimi autorzy wskazują na pomocniczość[10], solidarność[11], przy wyeksponowaniu szczególnego znaczenia godności osoby ludzkiej, gdyż wszelkie możliwe do wyróżnienia katalogi wartości i zasad powinny mieć jeden wspólny punkt odniesienia, którym jest człowiek[12]. Tym samym ekonomia społeczna to koncepcja relewantna etycznie. Poprzez odniesienie do problemów natury etycznej i humanitarnej dostrzeżona została także w nauce społecznej Kościoła

6 Jacques Defourny, Patrick Develtere, *The Social Economy: The Worldwide Making of a Third Sector* (Louvain-la-Neuve: de Boeck, 2009), 10. <https://orbi.uliege.be/bitstream/2268/13613/1/Chap%201%20Defourny%20Develtere.pdf>.

7 *Unlocking the Social Economy. Towards an Inclusive and Resilient Society. Insight Report* (Geneva: World Economic Forum & Schwab Foundation for Social Entrepreneurship, 2022), 5. https://www3.weforum.org/docs/WEF_Unlocking_the_Social_Economy_2022.pdf.

8 Bruno Roelants, „How to define the social economy?”, [w:] *Preparatory Dossier to the First European Social Economy Conference in Central and Eastern Europe, Enlarging the Social Economy*, Prague 24-25.10. 2002 (Praha: CECOP, 2002), 31. https://www.academia.edu/27166520/Prague_First_SocialEconomy_Conference_Preparatory_Dossier_2002.

9 Christian Felber, Gus Hagelberg, *The Economy for Common Good. A Workable, Transformative Ethics-Based Alternative* (Cleveland: The Next System Project, 2017). <https://thenextsystem.org/sites/default/files/2017-08/FelberHagelberg.pdf>.

10 Irena Lipowicz, Magdalena Małecka-Łyszczek, Radosław Mędrzycki, *Ekonomia społeczna jako narzędzie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu* (Warszawa: Wolters Kluwer, 2024), 134-140.

11 Radosław Mędrzycki, *Zasada solidarności społecznej w prawie samorządu terytorialnego* (Warszawa: Wolters Kluwer, 2021), 95-101.

12 Magdalena Małecka-Łyszczek, *Współpraca administracji publicznej z podmiotami ekonomii społecznej* (Warszawa: Wolters Kluwer, 2017), 21-22.

katolickiego[13].

W praktyce szczególna rola w rozwoju ekonomii społecznej przypisywana jest administracji samorządowej, gdyż jest to tzw. ekonomia wspólnotowa, uwarunkowana lokalnie, wyrastająca z oddolnych potrzeb, inicjatyw oraz dotycząca problemów społecznych powstających miejscowo czy terytorialnie. Jednocześnie podmioty ekonomii społecznej (jakkolwiek zewnętrzne względem administracji publicznej, lecz przynależne do puli podmiotów administrujących) mają istotny wpływ na realizację celów i zadań administracji publicznej, co wynika chociażby z osadzenia na tej samej kanwie aksjologicznej.

3 | Aksjologia rynku finansowego

Termin „rynek finansowy” na gruncie normatywnym pojawia się w tytule ustawy z 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (u.n.r.f.). Niemniej jednak w akcie tym nie odnajdziemy definicji normatywnej tego pojęcia. Wydaje się, że przyczyn braku definicji legalnej „rynku finansowego” upatrywać można w samej złożoności tej problematyki, gdyż przyjęcie takiej definicji mogłoby prowadzić do poważnych dylematów w procesie interpretacji przepisów prawa. Jak słusznie zauważa Lesław Góral, jakkolwiek celem definiowania prawniczego jest uzyskanie jasności tworzonych przepisów prawa, to przyjęcie jednej z wielu definicji rynku finansowego formułowanych w literaturze przedmiotu mogłoby rodzić wątpliwości i spory wokół tego,

13 Przykładowo: w *Centesimus annus* podkreślono potrzebę systemu obejmującego trzy podmioty: rynek, państwo oraz społeczeństwo obywatelskie. Uznając pozytywną rolę zysku jako wskaźnika dobrego funkcjonowania przedsiębiorstwa, wskazano, że nie jest on jedynym regulatorem, gdyż obok niego należy brać pod uwagę czynniki ludzkie i moralne (które w dłuższej perspektywie okazują się równie istotne dla życia przedsiębiorstwa. Jan Paweł II, *Encyklika Centesimus annus* (Watykan: Dykasteria ds. Komunikacji, 1991), 16. http://w2.vatican.va/content/john-paul-ii/es/encyclicals/documents/hf_jp-ii_enc_01051991_centesimus-annus.html. W *Caritas in veritate* wskazano, że sfera ekonomiczna należy do działalności człowieka i właśnie dlatego, że jest ludzka, powinna być etycznie strukturyzowana i instytucjonalizowana. Potrzeba zatem przestrzeni dla działalności ekonomicznej realizowanej przez podmioty, które „w sposób wolny decydują się kształtować swoją działalność w świetle zasad odmiennych od czystego zysku, nie rezygnując z tego powodu z wytwarzania wartości ekonomicznej”. Benedykt XVI, *Encyklika Caritas in veritate* (Watykan: Dykasteria ds. Komunikacji, 2009), 13. http://w2.vatican.va/content/benedict-xvi/pl/encyclicals/documents/hf_ben-xvi_enc_20090629_caritas-in-veritate.html.

czy i w jakim zakresie określone kategorie podmiotów działających na rynku finansowym byłyby poddane nadzorowi. Dlatego ustawodawca, nie określając w u.n.r.f. istoty rynku finansowego, określił dla potrzeb nadzoru jego zakres podmiotowy. Przy przyjęciu fundamentalnego znaczenia zasady legalności nadzór wykonywany przez KNF nie może być domniemany, ale musi wynikać ze stosownych ku temu podstaw prawnych. Spoglądając na zakres art. 1 ust. 2 u.n.r.f., zakres nadzoru ujęty został szeroko, gdyż nie jest to tylko nadzór nad rynkiem finansowym, lecz także nad podmiotami, które wywierają wpływ na funkcjonowanie tego rynku[14].

Pojęcie rynku finansowego doprecyzowane jest na poziomie nauki prawa, gdzie słusznie wskazuje się, że jakkolwiek należy odróżnić rynek finansowy od rynku bankowego, rynku kapitałowego oraz rynku ubezpieczeniowego i emerytalnego, to te gałęzie polskiego systemu finansowego w wielu normach prawnych krzyżują się i oznaczenie wyraźnych granic jest trudne. Aktualnie podział na poszczególne sektory ma zatem znaczenie teoretyczne[15].

Należy zauważyć, że również problematyka rynku finansowego jest silnie uwarunkowania aksjologicznie. Bezpieczeństwo, stabilność, zaufanie to niewątpliwie wartości, które starają się chronić tak ustawodawca krajowy, jak i unijny, a patrząc z jeszcze szerszej perspektywy, widzimy to na poziomie regulacji prawa międzynarodowego. Sięgając chociażby do art. 2 u.n.r.f., można zauważyć, że ustawodawca *expressis verbis* przywołuje tutaj fundamentalne dla rynku finansowego wartości, takie jak: prawidłowe funkcjonowanie rynku finansowego, jego stabilność, bezpieczeństwo, przejrzystość, zaufanie, a także zapewnienie ochrony interesów uczestników. Konsekwencją takiego osadzenia aksjologicznego jest penalizowanie zachowań, które w te wartości godzą, ujętych w bogatym katalogu przestępstw kodeksowych[16] i pozakodeksowych[17]. Dodatkowo

14 Lesław Góral, *Ustawa o nadzorze nad rynkiem finansowym. Komentarz* (Warszawa: Wolters Kluwer, 2013), art. 1.

15 Rafał Wojciechowski, „Art. 1”, [w:] *Nadzór nad rynkiem finansowym. Nadzór nad rynkiem kapitałowym. Komentarz*, red. Robert Zawłocki (Warszawa: Wolters Kluwer, 2025), 21.

16 Pośród przestępstw kodeksowych godzących w aksjologię rynku finansowego wskazać można przykładowo art. 297 (wyłudzenie kredytu), czy też art. 299 (pranie pieniędzy) ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 383 z późn. zm.).

17 Pośród przestępstw pozakodeksowych godzących w aksjologię rynku finansowego wskazać można przykładowo art. 171 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997

analiza art. 2 u.n.r.f. pozwala stwierdzić, że wartości wspólne dla całego rynku finansowego stanowią sumę wartości chronionych z uwagi na interes publiczny dla poszczególnych segmentów rynku finansowego[18].

Przywołane wartości są jednocześnie celami uznanymi za godne osiągnięcia, dążącymi do prawidłowego, modelowego funkcjonowania rynku finansowego. Wymagają zatem ochrony. I tu pojawiają się szczególnie rola i zadania Komisji Nadzoru Finansowego (KNF), służące prawidłowemu funkcjonowaniu rynku finansowego[19]. Jak wskazuje Krzysztof Schulz, szczegółowe cele związane ze sprawowaniem nadzoru przez KNF określone są w ustawach regulujących poszczególne elementy sektorów rynku finansowego, zaś z ich analizy wynika, że ustawodawca w poszczególnych sektorach chroni podobne wartości. Co symptomatyczne, w przypadku sektora bankowego, ubezpieczeniowego, emerytalnego i częściowo kapitałowego na pierwszy plan wysuwa się ochrona interesów „słabszych” uczestników obrotu (osób korzystających z usług finansowych)[20]. Pośród owych uczestników sytuować należy również poszczególne podmioty ekonomii społecznej, korzystające z uwagi na specyfikę swojej działalności i związanych z tym potrzeb z rozmaitych narzędzi i usług finansowych.

Na niniejsze kwestie można także spojrzeć poprzez pryzmat ustawy zasadniczej, skoro zgodnie z art. 20 Konstytucji: społeczna gospodarka rynkowa oparta na wolności działalności gospodarczej, własności prywatnej oraz solidarności, dialogu i współpracy partnerów społecznych stanowi podstawę ustroju gospodarczego Rzeczypospolitej Polskiej[21]. Powyższe założenia odnoszą się również do działalności gospodarczej na poziomie rynku finansowego. Ten obszar stanowi dobro wspólne wszystkich jego

r. Prawo bankowe (t.j. Dz. U. z 2026 r., poz. 38 z późn. zm.). W literaturze przedmiotu wprost wskazuje się, że spoglądając na komponenty rodzajowego przedmiotu ochrony przestępstw z art. 171 u.p.b., należy nawiązać do aksjologicznego umocowania niniejszych regulacji, przywołując: stabilność, bezpieczeństwo i zaufanie do systemu bankowego. Tak: Piotr Ochman, *Ochrona działalności bankowej w prawie karnym gospodarczym. Przepisy karne ustaw bankowych* (Warszawa: Wolters Kluwer, 2011), 210-211.

18 Lesław Góral, *Ustawa o nadzorze nad rynkiem finansowym. Komentarz* (Warszawa: Lexis Nexis, 2013), art. 2.

19 Art. 4 u.n.r.f.

20 Krzysztof Schulz, *Ustawa o nadzorze nad rynkiem finansowym. Komentarz* (Warszawa: Wolters Kluwer, 2024), art. 2.

21 Art. 20 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.).

uczestników (podmiotów finansowych, jakimi są osoby fizyczne, osoby prawne lub inne jednostki organizacyjne oferujące produkty lub usługi finansowe, a także ich klientów oraz innych instytucji i organizacji na nim działających). Dlatego podstawą zrównoważonego rozwoju i bezpieczeństwa tego rynku jest etyczny wymiar działań podmiotów finansowych[22]. Wszędzie bowiem, niezależnie od konkretnego systemu prawnego i przyjmowanych rozwiązań szczegółowych, widoczna jest troska o należyte uregulowanie zagadnień, które mają służyć prawidłowemu funkcjonowaniu podmiotów na rynku finansowym. Można tutaj mówić zarówno o podmiotach, które świadczą swoje usługi (stąd regulacje reglamentujące, ustanawiające wymogi konieczne do spełnienia dla podejmowania określonego rodzaju działalności), jak i o inwestorach, ale także o kształtowaniu ram dla funkcjonowania stosownych organów nadzoru (również z uwagi na rozkład kompetencji pomiędzy organami krajowymi a unijnymi). W rezultacie zadaniem racjonalnego i odpowiedzialnego ustawodawcy jest kreowanie przepisów, które będą sprzyjały należytemu/optimalnemu funkcjonowaniu rynku opartego na przyjmowanych wartościach, a będą eliminowały dysfunkcje, niewydolności, a zwłaszcza patologie, które mu zagrażają, godząc tak w instytucje finansowe, jak i klientów usług finansowych, a ujmując szerzej – w ogół społeczeństwa. W konsekwencji zgodzić się należy, że zapewnienie bezpieczeństwa i stabilności finansowej stanowi nowy paradygmat regulacji rynku finansowego[23]. Zarówno bezpieczeństwo, jak i stabilność rynku finansowego mają fundamentalne znaczenie dla całej gospodarki i dynamiki funkcjonowania poszczególnych podmiotów – banków, inwestorów czy klientów, w tym również podmiotów ekonomii społecznej.

22 Zob.: Kanon Dobrych Praktyk Rynku Finansowego, jak i Uchwała Nr 99/08 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 18 marca 2008 r. w sprawie rekomendacji stosowania Kanonu Dobrych Praktyk Rynku Finansowego (Dz. Urz. KNF z 2008 r., Nr 3, poz. 9).

23 Marcin Olszak, Anna Jurkowska-Zeidler, *Prawo rynku finansowego. Doktryna, instytucje, praktyka* (Warszawa: Wolters Kluwer, 2016), 12.

4 | Zaufanie jako wartość fundamentalna dla budowania interakcji na linii ekonomia społeczna a rynek finansowy

Zarówno ekonomia społeczna, jak i rynek finansowy mogą być analizowane z perspektywy wartości-celów^[24], które stanowią podstawy aksjologiczne prawa. To właśnie wartości stanowią fundament, na którym budowane są szczegółowe regulacje odnoszące się do poszczególnych form podmiotów ekonomii społecznej i przynależnych im obszarów podejmowanej działalności. Analogicznie w odniesieniu do rynku finansowego. Tu również wartości takie jak: stabilność, bezpieczeństwo i przejrzystość są realizowane w praktyce poprzez konkretne regulacje ustawowe. Przykładowo, te związane z udzielaniem zezwoleń i nadzorem nad spełnianiem – przez akcjonariuszy, organy lub same podmioty nadzorowane – warunków prowadzenia danej działalności. Dlatego tylko uczestnicy rynku posiadający cechy wskazane w ustawie oraz wypełniający swoje obowiązki regulacyjne w okresie posiadania zezwolenia zapewniają stabilność i bezpieczeństwo rynku finansowego. Z tej właśnie perspektywy postrzegać należy szereg instrumentów ustawowych przypisanych KNE, związanych z wpływem na osoby lub podmioty (przykładowo takich, jak ocena odpowiedzialności członków organów podmiotów nadzorowanych).

Spoglądając z możliwie szerokiej perspektywy badawczej, można stwierdzić, że tym, co wspólne dla aksjologii ekonomii społecznej i aksjologii rynku finansowego, jest zaufanie. Co więcej, to właśnie ta wartość pozwala na podejmowanie wzajemnych działań nasilających wzajemne interakcje pomiędzy sektorem społecznym a finansowym.

Zgodnie z definicją językową na gruncie *Słownika Języka Polskiego PWN*, zaufanie to: (1) przekonanie, że jakiejś osobie lub instytucji można ufać; (2) przekonanie, że czyjeś słowa, informacje itp. są prawdziwe; (3) przekonanie, że ktoś posiada jakieś umiejętności i potrafi je odpowiednio wykorzystać. W konsekwencji „zaufać” to: (1) powierzyć swoje sprawy osobie lub instytucji, właśnie tej, której się ufa; (2) uznać, że czyjeś słowa, informacje itp. są

²⁴ Co do samego pojęcia „wartości-cele” zob.: Hubert Izdebski, *Doktryny polityczno-prawne. Fundamenty współczesnych państw* (Warszawa: Wolters Kluwer, 2025), 159-160 i przywołana tam literatura; *Teoria i filozofia prawa*, red. Adam Dyrda (Warszawa: Wolters Kluwer 2021), 62-63.

prawdziwe, czyli godne zaufania; oraz (3) uznać, że ktoś posiada jakieś umiejętności i potrafi je odpowiednio wykorzystać.

Wychodząc od analizy językowej, przyjmuję, że zaufanie jest warunkiem *sine qua non* prawidłowego wdrażania szczegółowych rozwiązań, budowanych na styku ekonomii społecznej i rynku finansowego, chociażby tych związanych zarówno z zaciąganiem przez przedsiębiorców społecznych kredytów bankowych, jak i z zaciąganiem pożyczek w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych. Mówić tu należy *de facto* o charakteryzującym się dynamiką procesie, jakim jest budowanie zaufania. Na poziomie rynku finansowego podkreśla się, jak istotne jest zaufanie ze strony usługobiorców oraz inwestorów (co jest w pełni zrozumiałe, jeżeli weźmie się pod uwagę, że te właśnie podmioty są dawcami kapitału na rynek finansowy). Natomiast brak zaufania prowadzi do ryzyka, że zainwestowany kapitał zostanie wycofany oraz że zmniejszy się skłonność do korzystania z usług finansowych, co przyczynia się do zmniejszenia tempa rozwoju gospodarczego. Zaufanie jest zatem kluczowe dla rozwoju rynku finansowego²⁵. W kontekście tematyki niniejszego opracowania istotne jest również budowanie zaufania podmiotów ekonomii społecznej do rynku finansowego.

5 | Podsumowanie

Aktualnie obserwujemy narastanie relacji zachodzących między różnymi sektorami. Multicentryczność tworzonych w ten sposób sieci pozwala na wychwycenie coraz bardziej skomplikowanej architektury powiązań, w tym również pomiędzy podmiotami ekonomii społecznej a obszarem przynależnym rynkowi finansowemu. Jak wskazano w niniejszym artykule, szukając tego co fundamentalne i wspólne, sięgnąć należy do osadzenia aksjologicznego. To właśnie działanie oparte na wartościach stanowi warunek wstępny pozwalający na budowanie wzajemnego zaufania pomiędzy podmiotami podejmującymi interakcję. Zarówno sektor społeczny, jak i ekonomiczny nie działają w próżni aksjologicznej. To wartości stanowią punkt odniesienia dla porządku prawnego. Wyznaczają też jego przeznaczenie, uzasadniając przyjmowane w nim rozwiązania. Co więcej, determinują

²⁵ Bartosz Wojno, „Art. 2”, [w:] *Ustawa o nadzorze nad rynkiem finansowym. Komentarz*, red. Marek Wierzbowski, Ludwik Sobolewski, Paweł Wajda (Warszawa: C.H. Beck, 2023, Legalis).

stanowienie, stosowanie i przestrzeganie prawa, znajdując zastosowanie w każdej z faz funkcjonowania porządku prawnego. Dlatego trudno przecenić ich znaczenie^[26].

Dla wzmocnienia niniejszych procesów swoje istotne znaczenie ma zatem działalność ustawodawcy. Ponadto, nie mniej ważna jest aktywność władzy wykonawczej, ujmowana przez pryzmat prawnych form działania administracji, zwłaszcza mając na uwadze działalność społeczno-organizatorską (w tym edukacyjną, propagującą pożądane wzorce), która polega na bieżącym reagowaniu na zmieniające się zjawiska życia społecznego i gospodarczego, nie tylko poprzez wykonywanie prawa, ale również poprzez tworzenie nowych wartości^[27].

Bibliografia

- Benedykt XVI, *Encyklika Caritas in veritate*. Watykan: Dykasteria ds. Komunikacji, 2009. http://w2.vatican.va/content/benedict-xvi/pl/encyclicals/documents/hf_ben-xvi_enc_20090629_caritas-in-veritate.html.
- Birch Kean, Geoff Whittam, „The Third Sector and the Regional Development of Social Capital” *Regional Studies*, nr 3 (2008): 437–450. Doi: 10.1080/00343400701874222.
- Defourny Jacques, Patrick Develtere, *The Social Economy: The Worldwide Making of a Third Sector*. Louvain-la-Neuve: de Boeck, 2009. <https://orbi.uliege.be/bitstream/2268/13613/1/Chap%201%20Defourny%20Develtere.pdf>.
- Felber Christian, Gus Hagelberg, *The Economy for Common Good. A Workable, Transformative Ethics-Based Alternativ*. Cleveland: The Next System Project, 2017. <https://thenextsystem.org/sites/default/files/2017-08/FelberHagelberg.pdf>.
- Góral Lesław, *Ustawa o nadzorze nad rynkiem finansowym. Komentarz*. Warszawa: Wolters Kluwer, 2013.
- Izdebski Hubert, *Doktryny polityczno-prawne. Fundamenty współczesnych państw*. Warszawa: Wolters Kluwer, 2025.
- Jan Paweł II, *Encyklika Centesimus annus*. Watykan: Dykasteria ds. Komunikacji, 1991. http://w2.vatican.va/content/john-paul-ii/es/encyclicals/documents/hf_jp-ii_enc_01051991_centesimus-annus.html.

²⁶ Piotr Lisowski i Jan Boć, „Normatywizacja w prawie administracyjnym,” w *Wartości w prawie administracyjnym*, red. Jan Zimmermann (Warszawa: Wolters Kluwer 2015), 23–24.

²⁷ Jan Zimmermann, *Prawo administracyjne* (Warszawa: Wolters Kluwer, 2014), 399.

- Lipowicz Irena, Magdalena Małecka-Łyszczyk, Radosław Mędrzycki, *Ekonomia społeczna jako narzędzie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu*. Warszawa: Wolters Kluwer, 2024.
- Lisowski Piotr, Jan Boć, „Normatywizacja w prawie administracyjnym”, [w:] *Wartości w prawie administracyjnym*, red. Jan Zimmermann. 19-43. Warszawa: Wolters Kluwer 2015.
- Małecka-Łyszczyk Magdalena, *Współpraca administracji publicznej z podmiotami ekonomii społecznej*. Warszawa: Wolters Kluwer, 2017.
- Mędrzycki Radosław, *Zasada solidarności społecznej w prawie samorządu terytorialnego*. Warszawa: Wolters Kluwer, 2021.
- Ochman Piotr, *Ochrona działalności bankowej w prawie karnym gospodarczym. Przepisy karne ustaw bankowych*. Warszawa: Wolters Kluwer, 2011.
- Olszak Marcin, Anna Jurkowska-Zeidler, *Prawo rynku finansowego. Doktryna, instytucje, praktyka*. Warszawa: Wolters Kluwer, 2016.
- Ridley-Duff Rory, Mike Bull, *Understanding Social Enterprise. Theory and Practice*, wyd. 3. Los Angeles-London-New Delhi-Singapore-Washington DC-Melbourne: SAGE, 2019.
- Roelants Bruno, „How to define the social economy?”, [w:] *Preparatory Dossier to the First European Social Economy Conference in Central and Eastern Europe, Enlarging the Social Economy, Prague 24-25.10. 2002*, 25-31. Praha: CECOP, 2002. https://www.academia.edu/27166520/Prague_First_SocialEconomy_Conference_Preparatory_Dossier_2002.
- Schulz Krzysztof, *Ustawa o nadzorze nad rynkiem finansowym. Komentarz*. Warszawa: Wolters Kluwer, 2024.
- Teoria i filozofia prawa*, red. Adam Dyrda. Warszawa: Wolters Kluwer 2021.
- Unlocking the Social Economy. Towards an Inclusive and Resilient Society. Insight Report*. Geneva: World Economic Forum & Schwab Foundation for Social Entrepreneurship, 2022. https://www3.weforum.org/docs/WEF_Unlocking_the_Social_Economy_2022.pdf.
- Ustawa o ekonomii społecznej. Komentarz*, red. Magdalena Małecka-Łyszczyk, Radosław Mędrzycki. Warszawa: Wolters Kluwer, 2023.
- Wojciechowski Rafał, „Art. 1”, [w:] *Nadzór nad rynkiem finansowym. Nadzór nad rynkiem kapitałowym. Komentarz*, red. Robert Zawłocki. 19-23. Warszawa: Wolters Kluwer, 2025.
- Wojno Bartosz, „Art. 2”, [w:] *Ustawa o nadzorze nad rynkiem finansowym. Komentarz*, red. Marek Wierzbowski, Ludwik Sobolewski, Paweł Wajda. Warszawa: C.H. Beck, 2023. Legalis.
- Zimmermann Jan, *Prawo administracyjne*. Warszawa: Wolters Kluwer, 2014.

This article is published under a Creative Commons Attribution 4.0 International license.

For guidelines on the permitted uses refer to

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/legalcode>